

PRIN ȘI DINCOLO DE BREXIT – EXPERIENȚA DIASPOREI ROMÂNE DIN REGATUL UNIT AL MARII BRITANII ȘI IRLANDEI DE NORD

Doctorand: ANDRADA-MARIA PETRACHE

Coordonator: Prof. univ. Dr. CEZAR BIRZEA

REZUMAT

Prezenta cercetare își propune să analizeze dimensiunea drepturilor cetățenilor aferentă procesului Brexit, trecând dincolo de analiza literaturii de specialitate și mergând către implicațiile acestui proces asupra comunității de români din Regatul Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord. Diaspora română constituie un subiect ideal pentru un studiu de caz, având în vedere că în primul an de negocieri românii i-au surclasat pe irlandezi și s-au apropiat de polonezi ca a doua comunitate de naționalitate non-britanică din Regatul Unit, devenind chiar cel mai numeros grup care a aplicat pentru Settlement Scheme până la finalul procesului, cu peste un milion de români înregistrați în Regatul Unit, conform statisticilor din 2022¹.

Mai exact, cercetarea are scopul de a descrie și de a analiza felul în care procesul care a pus punct migrației interne a UE și a pus drepturile cetățenilor sub semnul negocierilor i-a afectat pe cetățenii români care transformaseră Regatul în *acasă*. Pentru îndeplinirea acestui obiectiv, lucrarea folosește o analiză multimetodică, care variază de la analiza literaturii de specialitate și a documentelor juridice, până la interviuri și chestionare care combină abordările calitative și cantitative, analizând faptele și rezultatele într-o paradigmă constructivistă, identificând dacă, cum și în ce măsură a fost afectată diaspora română din Regatul Unit de Brexit.

Studiul este structurat în două părți principale, cadrul teoretic și studiul de caz privind viața de zi cu zi și migrația diasporei române în contextul negocierilor pentru Brexit și al *Acordului de retragere*. Prima parte caută să creioneze cadrul pentru cea de-a doua, pornind de la analiza paradigmei constructiviste și de la o discuție privind identitatea și multiculturalitatea, două aspecte

¹ Home Office, “Official Statistics EU Settlement Scheme quarterly statistics”, gov.uk, June 2022

cheie pentru diaspora. Demersul se concentrează apoi pe migrație și diaspora, cu accent pe diaspora română din Regat. În final, cadrul teoretic încearcă să descrie Brexit-ul și implicațiile sale asupra drepturilor cetățenilor, oferind un context, o cronologie a negocierilor, precum și detalii despre aranjamentele temporare și viitoare pentru cetățenii UE din Regatul Unit.

Având în vedere că teza a analizat un subiect fără precedent și în plină desfășurare, prima ieșire din UE a unui stat membru, literatura de specialitate a fost destul de limitată, cu atât mai mult cu cât evenimentele și contextele erau într-o continuă schimbare, după cum o demonstrează cronologia Brexit-ului din Capitolul III. Este motivul pentru care, din punct de vedere metodologic, lucrarea începe cu o analiză a literaturii și a documentelor, în încercarea de a descrie concepte teoretice precum identitățile colective, multiculturalitatea, migrația, precum și de a defini studiul de caz: de a picta un portret al diasporei române din Regatul Unit, de a discuta Brexit-ul așa cum s-a desfășurat, precum și de a prezenta drepturile cetățenilor și aranjamentele privind migrația post-Brexit.

După conturarea cadrului de analiză și introducerea tuturor conceptelor care vor fi relevante în aplicarea studiului empiric sau în interpretarea rezultatelor acestuia, cercetarea avansează către analiza datelor cantitative și calitative. Pentru colectarea datelor empirice am aplicat un chestionar privind influența pe care a avut-o Brexit-ul asupra comunității de români din Marea Britanie și l-am repetat de trei ori, în trei ani consecutivi: 2018, 2019 și 2020. Această colectare de date, pe care le-am analizat cantitativ, a luat forma unui chestionar cu întrebări închise. Un an mai târziu, în 2021, am aplicat un alt chestionar, de data aceasta cu întrebări deschise, cu scopul de a oferi explicații pentru experiența și statutul migranților români din Regatul Unit în contextul Brexit-ului și de a oferi un cadru și un set de explicații pentru rezultatele cantitative.

Concepută ca un studiu descriptiv, lucrarea caută să răspundă la principala întrebare de cercetare, *Care a fost experiența Brexit-ului pentru diaspora română din Regatul Unit?* Această întrebare-fundament este dezvoltată de întrebări emergente specifice, precum: A fost diaspora română din Regat îngrijorată în legătură cu Brexit-ul? Au fost afectați de el? Și dacă da, cum? Cât de integrați sunt în societatea britanică? Cum se identifică și cum se descriu pe ei înșiși? Au experimentat vreo formă de discriminare? Aceste întrebări au fost adresate ca parte a chestionarelor și aplicate inițial unor eșantioane generoase de 277 (2018), 557 (2019) și 278 (2020) de respondenți care au completat în mod voluntar chestionarele online diseminate prin grupurile

de Facebook ale diasporei române din Regatul Unit și ulterior, în 2021, unui eșantion mai puțin relevant din punct de vedere statistic dar extrem de util în oferirea de explicații și în punerea în context a răspunsurilor primite în anii precedenți.

Întrebările legate de identitate și de reprezentările construite sociale ale lumii au fost extrem de relevante în formularea concluziilor finale și în interpretarea rezultatelor, întrucât constructivismul a servit drept paradigmă de analiză și cercetarea a încercat să stabilească cum a experimentat diaspora română din Marea Britanie Brexit-ul, “atât ca o construcție socială a înțelesului (inclusiv a cunoașterii), precum și ca o construcție a realității sociale”², având în vedere că toți au fost nevoiți să treacă printr-un proces de învățare socială pentru a se adapta la noul lor statut și la noua lor identitate.

Sentimentul de identitate din timpul procesului și din perioadă ulterioară procesului a reprezentat un element cheie pentru un studiu sub lentilele constructivismului, pornind de la premisa că identitățile lor au fost într-o continuă adaptare în timpul negocierilor pentru Brexit, întrucât ele sunt “create, nu date”³ și într-o permanentă construcție în funcție de relația cu contextul social și politic (noul statut și noul pachet de drepturi).

În strânsă legătură cu experiența și identitatea, lucrarea se concentrează și pe “înțelegerea și așteptările de la sine”⁴ ale diasporei române, pe transnaționalism și pe modul în care diferite identități primite (la naștere) sau obținute (prin adopție, odată cu migrația) coexistă. Toate aceste aspecte sunt esențiale pentru o analiză constructivistă a experienței Brexit-ului ca proces ce afectează realitatea și statutul lor social și politic, precum și percepția personală a identității și a perspectivelor de viitor.

Lucrarea evidențiază că experiența Brexit-ului a fost una predominant pozitivă pentru românii din Regatul Unit, care au experimentat doar foarte puține și foarte limitate forme de discriminare, și care au reușit să se adapteze treptat și eficient la noul lor statut post-Brexit, rămânând în același timp optimiști pe tot parcursul negocierilor. Mai mult, nu au fost raportate

² Stefano Guzzini, *Power, Realism and Constructivism*, Routledge, 2013, p. 191

³ Maja Zehfuss, “Constructivism and Identity - A dangerous liaison*” In *Constructivism and International Relations - Alexander Wendt and his critics*, by Stefano Guzzini and Anna Leander, Routledge, 2006, p. 96

⁴ Alexander Wendt, “Anarchy is What States Make of it: The Social Construction of Power Politics”, *International Organization (MIT Press)*, Vol. 46, No. 2, Spring, 1992, p. 397

decât câteva provocări și dificultăți, dar suficientă satisfacție privind susținerea și garanțiile oferite de către autoritățile britanice, precum și privind drepturile obținute prin Settlement Scheme.